

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	แนวทางพัฒนาพื้นที่สาธารณะเชิงกายภาพ ในเมืองเก่าเชียงใหม่
ผู้เขียน	นาย ณ์รัฐพล เรืองวิทยานุสรณ์
ปริญญา	สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (สถาปัตยกรรม)
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผศ.ดร.ระวีวรรณ โอพารัตน์มณี

บทคัดย่อ

เมืองเชียงใหม่ที่เป็นพื้นที่ศึกษานั้น เป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญและยังตั้งอยู่ในบริเวณจุดเชื่อมต่อในการค้าการลงทุน การดำรงอยู่ของเมืองเชียงใหม่ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดความสับสนในแนวทางอนุรักษ์และพัฒนาเมือง ปრაกฏการณ์ลักษณะนี้เกิดขึ้นคล้ายกันในเมืองเก่าในภูมิภาคนี้ งานศึกษานี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสังเกตและการสัมภาษณ์ชุมชนในเขตเมืองเก่าเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจพื้นที่สาธารณะเชิงกายภาพในเมือง สำรวจความคิดเห็นของชุมชนเกี่ยวกับการให้นิยามความหมาย การระบุ ประเภท ที่ตั้ง การใช้งาน ตลอดจนปัญหาและความต้องการในพื้นที่สาธารณะเชิงกายภาพ แล้วประมวลไว้เป็นแนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธารณะเชิงกายภาพ โดยผ่านการความเห็นของชุมชนและหน่วยงานในท้องถิ่น การศึกษามีแนวคิดที่ว่า พื้นที่สาธารณะที่ดีเป็นที่ที่มีชีวิตชีวาของเมือง ทำหน้าที่เชื่อมโครงข่ายพื้นที่ในเมืองและเป็นตัวชี้วัดระดับการพัฒนาของเมือง งานวิจัยนี้จึงค้นหาแนวทางพัฒนาพื้นที่สาธารณะเชิงกายภาพภายในเขตเมืองเก่า ให้สามารถทำหน้าที่พื้นที่สาธารณะที่ดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาพบว่าชาวเชียงใหม่ได้ให้ความหมายพื้นที่สาธารณะว่า เป็นพื้นที่โล่งกว้าง ส่วนกลางของทุกคนที่จะใช้รวมตัวกัน เข้าถึงสะดวกและทำกิจกรรมได้หลากหลาย การใช้พื้นที่สาธารณะของชาวเชียงใหม่อิงอยู่กับความสม่ำเสมอและความรู้สึกผ่อนคลายไม่โดนควบคุม ขณะที่ความหนาแน่นในการใช้งานอิงอยู่กับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการสัญจร โดยแบ่งพื้นที่สาธารณะได้ 3 ประเภท คือ ประเภทลานโล่งว่าง ประเภทถนน และประเภทสวน ซึ่งมีที่ตั้งกระจายตัวอยู่ในชุมชน โดยในบริเวณชุมชนหมู่ 2 พื้นที่สาธารณะจะกระจายตัวค่อนข้างสม่ำเสมอ แต่ในพื้นที่ชุมชนหมู่ 3 พื้นที่สาธารณะจะกระจุกตัวอยู่ใกล้ย่านเศรษฐกิจและแนวแม่น้ำโขง โดยพื้นที่สาธารณะใกล้

กับตลาดสินค้าสมบูรณจะมีความสัมพันธ์ในลักษณะสนับสนุนและพึ่งพากันทางเศรษฐกิจ ส่วนพื้นที่
สาธารณะใกล้กับวัดพระเจดีย์หลวงและส่วนที่กระจายในชุมชนจะมีความสัมพันธ์ในลักษณะเป็น
โครงข่ายสนับสนุนกิจกรรมในชุมชน ประมวลปัญหาในการใช้พื้นที่สาธารณะของชาวเชียงใหม่
แบ่งได้ 3 ประเด็น คือ ขาดการกำหนดขอบเขตที่ชัดเจน ขาดโครงข่ายที่เหมาะสมและขาดการ
จัดการที่ดี ทั้งนี้ความต้องการใช้งานพื้นที่สาธารณะในเมืองเชียงใหม่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ขนาด
พื้นที่มีแนวโน้มเล็กลงและกระจายตัวแทรกอยู่ในเมืองมากขึ้น งานวิจัยนี้เสนอแนะว่าควรผนวกเอา
การพัฒนาพื้นที่สาธารณะเชิงกายภาพไว้กับนโยบายการพัฒนาเมือง ทั้งยังเสนอการแบ่งประเภท
และจัดกลุ่มพื้นที่สาธารณะเพื่อให้สะดวกในการพิจารณารายละเอียดการพัฒนา และเสนอแนวทาง
ประเมินผลการพัฒนาเพื่อใช้ในการปรับปรุงแผนให้ดีขึ้น

Thesis Title	Development Guidelines for Physical Public Space in Chiang Saen Old City
Author	Mr. Natthaphon Ruangwiththayanusorn
Degree	Master of Architecture (Architecture)
Thesis Advisor	Asst. Prof. Dr. Rawiwan Oranratmanee

ABSTRACT

Chiang Saen is an old and dynamic city with long history as a capital and a bordering city which has impact on the use and change of public space. However, there is a limited number of studies about public space in Chiang Saen that can guide the conservation and development of public space. The objectives of this research are to survey the public space and interview the people about the meaning, forms, locations, uses, problems and needs for public space in the city. The qualitative methods were based on observation, physical survey and interview. The samples include the residents, academics and related government and non-governmental parties. The fieldwork data was analysed which resulted into guidelines for physical development of public space. The research found that Chiang Saen people perceive the meaning of public space as an opened, wide and a central place of the city where everyone can use, access and conduct diverse activities. Public space can be found in three forms – open plazas, roadways and parks. Public space commonly locates in the community, nearby commercial districts and along the riverside. The uses of public space are varied for social, commercial and daily life activities while the uses of space are continuous, relaxed and informal. Problems of public space relate to the lack of defined boundaries, the disconnecting link of networks and inappropriate management. Needs for public space tend to increase while preferred spaces tend to be smaller and scattered inside the neighbourhood. This research suggests that the physical development of public space should respond to city policies and its direction.